

Nr 84.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer; given Stockholms slott den 5 mars 1943.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348)
om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Härigenom förordnas, att 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer¹ skola erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

Vid beräkning för bestämmande av sjukpenning eller livränta av årlig arbetsförtjänst skall, om arbetsförtjänsten överstiger sextusentvåhundrafyrtio kronor, det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning samt, om arbetsförtjänsten understiger tretusensexhundra kronor, densamma beräknas till detta belopp.

3 §.

Hel sjukpenning skall utgå med belopp, som framgår av följande tabell:

Den årliga arbetsförtjänsten		Sjukpenningens belopp	
uppgår till kronor	men ej till kronor	kronor	öre
3,600	3,645	6	50
3,645	3,915	7	—
3,915	4,185	7	50
4,185	4,455	8	—
4,455	4,725	8	50
4,725	4,995	9	—
4,995	5,265	9	50
5,265	5,535	10	—
5,535	5,805	10	50
5,805	6,075	11	—
6,075	—	11	50

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1943 men äger icke tillämpning å olycksfall, som inträffat före nämnda dag.

¹ Senaste lydelse se SFS 1939: 854.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans
Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
26 februari 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och handelsdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, fråga om *ändring i lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, m. m.* samt anför.

Innan jag ingår på de detaljfrågor, om vilka nu är fråga, synes det mig lämpligt att en redogörelse lämnas för vissa bestämmelser i lagstiftningen på förevarande område, som i detta sammanhang torde vara av intresse.

Gällande bestämmelser.

Där ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är försäkrad jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, till följd av krigsåtgärd — inom område och under tid, som Konungen äger bestämma — drabbas av olycksfall i arbetet, skola, med tillämpning i övrigt av vad i nämnda lag stadgas (med undantag av vissa stadganden i 27 §), i fråga om sådant olycksfall gälla vissa särskilda bestämmelser. Dessa finnas intagna i *lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer* (ändrad genom lagar den 15 december 1939, nr 854, den 28 juni 1941, nr 540, samt den 30 april 1942, nr 216). Nyss återgivna stadgande finnes i 1 § första stycket i 1937 års lag. Enligt andra stycket i samma paragraf skall vad i första stycket sägs om person, som tjänstgör ombord å svenskt fartyg, äga motsvarande tillämpning å statlig befattningshavare, som under utövande av sin befattning tjänstgör ombord å utländskt fartyg. Har inom område och under tid, som avses i 1 § första stycket, person som angives i första eller andra stycket blivit borta samt all underrättelse om honom upphört, skall han (enligt 1 § tredje stycket) anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet föreläggat.

I 2 § av 1937 års lag givas föreskrifter om beräkning av årlig arbetsförtjänst för bestämmande av sjukpenning eller livränta. Överstiger arbetsförtjänsten

4,800 kronor, skall det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning; understiger arbetsförtjänsten 3,600 kronor, skall densamma dock beräknas till detta belopp (minimigränsen höjdes från 2,900 till 3,600 kronor genom lagändringen år 1939). — 3 § innehåller en tabell, utvisande beloppet av hel sjukpenning vid olika storlek å årlig arbetsförtjänst. Sjukpenningen utgör 6 kronor 50 öre vid en arbetsförtjänst, som uppgår till 3,600 kronor men ej till 3,645 kronor. Därefter stiger sjukpenningen med intervaller i fråga om arbetsförtjänst å 270 kronor och beträffande sjukpenning å 50 öre. Högsta sjukpenning är 9 kronor, som utgår om arbetsförtjänsten är 4,725 kronor eller däröver. — Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, vilken förlust eller nedsättning kan antagas bliva bestående för framtiden, skall enligt 4 § första stycket, utöver livränta, vid förlust av arbetsförmågan till den skadade utgivas, om han var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett belopp, motsvarande ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för olycksfallet, dock lägst 9,000 och högst 13,000 kronor, och eljest ett belopp av 9,000 kronor (dessa belopp, som tidigare varit lägre, höjdes avsevärt genom 1939 års lagändring). Vid nedsättning av arbetsförmågan skall det lägre belopp utgivas, som svarar mot nedsättningen. Vid väsentlig försämring i den skadades tillstånd kan jämlikt 4 § andra stycket jämkning i förut bestämd ersättning äga rum. — Har olycksfallet medfört döden, skall enligt 5 §, utöver livränta, till den avlidnes efterlevande utgivas ett belopp, motsvarande det, som enligt 4 § skall utgå vid förlust av arbetsförmågan, dock med avdrag av dels viss begravningshjälp, dels ock vad som må hava utgivits jämlikt 4 §. Med efterlevande avses i 5 § allenast make, barn, som äger rätt till arv efter den avlidne, och adoptivbarn jämte deras avkomlingar samt föräldrar och adoptivföräldrar. Finnes ej annan efterlevande än make, tillfaller hela beloppet maken. Finnas jämte make andra efterlevande, tillfaller halva beloppet maken. Belopp, som utgår till andra efterlevande än make, fördelas dem emellan enligt de regler, som gälla för fördelning av arvfallen egendom. — De ökade försäkringsavgifter, som betingas av förevarande försäkring, skola enligt 6 § bestridas av arbetsgivarna. — Jämlikt 8 § avse bestämmelserna i lagen ej personer, som tjänstgöra ombord å krigsfartyg; de äga ej heller tillämpning i fråga om skada, som kan uppkomma därav att Sverige råkat i krig.

I kungörelsen den 28 juni 1941 (nr 541) angående tillämpning av lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer har Kungl. Maj:tt förordnat, att nämnda lag från och med den 1 juli 1941 skall äga tillämpning tills vidare inom samtliga farvatten samt, vid vistelse i land, inom utrikes ort där fartyget befinner sig.

Vidare stadgas i 1 § förordningen den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd, att, om svenskt fartyg genom sjöolycka utom riket går förlorat eller efter sådan sjöolycka förklaras icke vara istandsättligt och person, som varit tjänstgörande ombord å fartyget, under å fartyg företagen hemresa till

Sverige drabbas av olycksfall till följd av krigsätgård inom sådant område och under sådan tid, att lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer är gällande, så skall, där nämnda lag dock icke är tillämplig å olycksfallet, ersättning utgivas av statsmedel. Har person, som varit tjänstgörande ombord å svenskt fartyg, i annat än i 1 § avsett fall under hemresa till Sverige drabbats av olycksfall till följd av krigsätgård, äger Kungl. Maj:t, om skäl därtill äro, jämlikt 3 § besluta, att ersättning i anledning av olycksfallet skall utgivas av statsmedel.

I förevarande sammanhang må erinras därom, att maximibeloppet för den arbetsförtjänst, som enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag skall läggas till grund för beräkning av ersättningsbelopp enligt lagen genom *lag den 19 december 1941, nr 940*, från och med den 1 januari 1942 höjts från 3,000 till 3,900 kronor. I samband därmed utfärdades en *förordning (nr 942) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.* (ändrad genom förordning den 22 maj 1942, nr 244). Enligt 1 § skall den som i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941 äger rätt till livränta enligt någon av de lagar eller författningar, som uppräknas i 2 § — bland andra 1916 års olycksfallsförsäkringslag och 1927 års militärsättningsförordning — erhålla dyrtidstillägg därå motsvarande 15 procent av livräntans belopp. Dyrtidstillägg utgår dock icke till livräntetagare, vars invaliditetsgrad understiger 30 procent. Vidare må nämnas, att den 19 december 1941 även utfärdades en *förordning (nr 943) angående dyrtidstillägg å vissa förmåner enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*. Däri stadgas, att, om sjukpenning eller livränta utgår till värnpliktig jämlikt militärsättningsförordningen i anledning av olycksfall eller sjukdom, som drabbat den värnpliktige efter ingången av år 1941, å sådan förmån skall utgå dyrtidstillägg motsvarande 30 procent av förmånens belopp.

I den proposition (nr 316/1941), som låg till grund för de den 19 december 1941 utfärdade författningarna, anförde jag i egenskap av föredragande departementschef, bland annat (sid. 34), att särskilda bestämmelser om dyrtidstillägg icke syntes böra meddelas i fråga om de förmåner, som grundade sig på 1937 års krigsförsäkringslag. Därjämte framhölls, att i fråga om denna lag dyrtidstillägg icke avsåges skola utgå å den del av livränta, som fölle inom olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser.

Framställning om författningsändringar.

I skrivelse den 19 november 1942 har Sveriges fartygsbefälsförening hemställt *dels* att det högsta belopp, varå livränta skall beräknas enligt krigsförsäkringslagen, måtte höjas på sätt som skett med motsvarande belopp i 1916 års olycksfallsförsäkringslag, d. v. s. med 30 procent, till 6,240 kronor, *dels ock* att »ersättningar och livräntor» som utginge enligt samma lag, måtte undergå dyrtidsreglering på sätt som skett beträffande »ersättningar och livräntor» enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

I anledning av fartygsbefälsföreningens framställning hava yttranden avgivits av riksförsäkringsanstalten, statskontoret, kommerskollegium, försäkringsrådet, socialvårdskommittén, de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, Sveriges redareförening, svenska maskinbefälsförbundet, svenska sjöfolksförbundet, svenska stewartsföreningen och Sveriges radiotelegrafistförening.

De av fartygsbefälsföreningen omnämnda två spörsmålen behandlas nu var för sig.

I. Højning av maximibeloppet för årlig arbetsförtjänst.

Sveriges fartygsbefälsförening har i sin skrivelse anført, att de i 1937 års krigsförsäkringslag tillmätta ersättningarnas realvärde undergått en väsentlig minskning till följd av den under tiden efter krigsutbrottet inträffade och alltjämt pågående levnadskostnadsstegringen. Fartygsbefälsföreningen har därefter vidare anført:

Härtill kommer, att hela löneläget inom sjöfarten, bortsett från de krigsriskersättningar, som utgå under kriget, har undergått en väsentlig förändring. Den år 1937 fastställda maximiinkomsten, på vilken livränta skulle beräknas, nämligen 4,800 kronor per år, utgjorde vid tiden för lagens tillkomst en årsinkomst som ungefärligen motsvarade inkomsten för förste styrmännen och för andre styrmännen å de allra största fartygen. Lönerna vid denna tidpunkt voro i stort sett ett uttryck för sjöfartens betalningsmöjligheter under 1930 års depressionsperiod. Redan 1937 på hösten höjdes emellertid lönerna för befälet med 15—20 procent, och 1939 vidtogs ytterligare en justering, vilken för de i de lägsta tonnagegrupperna anställda innebar en förbättring med bortåt 10 procent och för de bättre betalda grupperna 4 å 5 procent. Dessa tvenne højningar måste betraktas icke såsom en av högkonjunktur och krig tillkommen förbättring utan såsom en anpassning av lönerna till sjöfartens betalningsmöjligheter sedan depressionen väl övervunnits. Sjöfolkets löner ha dessutom under åren från 1940 varit indexreglerade i enlighet med de ramavtal, som under senare år varit gällande mellan svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Räknar man med samtliga här nämnda lönejusteringar ha befälets löner under de fem år, som förflutit sedan krigsförsäkringslagens tillkomst, höjts med 40 å 45 procent. Vad som därför under år 1937 kunde betraktas såsom ett för befälet tillfredsställande maximibelopp för bestämmande av livränta är numera ett årsinkomstbelopp, som endast motsvarar vad det lägst betalda utav befälet uppbär. Att efterlevande till befäl, som gått bort genom krigsolycksfall liksom befäl som bliva invalider genom sådant olycksfall, därest maximibeloppet icke höjes, komma i ett synnerligen oförmånligt läge, behöver icke närmare motiveras.

Fartygsbefälsföreningen har därför, som förut nämnts, yrkat, att den årliga arbetsförtjänstens maximibelopp måtte bestämmas till 6,240 kronor.

Fartygsbefälsföreningens förslag tillstyrkes av *kommerskollegium*, *svenska sjöfolksförbundet*, *svenska maskinbefälsförbundet* och *svenska stewartsföreningen*.

Sjöfolksförbundet anför till motivering av sitt tillstyrkande:

Då krigsförsäkringslagen antogs år 1937 var detta för att giva de sjömän, som genom att taga anställning ombord å de fartyg, som passerade dåvarande farozoner, en känsla av större ekonomisk trygghet för sig själva och sina familjer vid händelse av krigsolycksfall. Samma var förhållandet vid nu på-

gående krigs utbrott. Sjömännen, som ansågo att den lagändring som kom till stånd den 15 december 1939 (minimigränsen för arbetsinkomsten ändrades från 2,900 till 3,600 kronor varjämte engångsbeloppen avsevärt förhöjdes) ökade denna trygghet, tvekade icke heller att taga anställning ombord å fartygen, ändock den mångdubbelt ökade faran.

De alltjämt stegrade levnadskostnaderna ha emellertid medfört, att realvärdet av krigsförsäkringen sjunkit betydligt sedan den 15 december 1939, vilket medfört, att de som måste leva på olycksfallsersättning eller livränta numera ha ekonomiska svårigheter. Den förmån, som sjöfolket en gång hade genom krigsförsäkringslagen, har sålunda på grund av prisstegringen upphört. Då svenska fartygsbefälsföreningens hemställen avser att återställa denna förlorade förmån, tillstyrkes föreningens förslag på det varmaste.

Sveriges radiotelegrafistförening anser, att, då radiotelegrafisternas fasta löner sedan år 1937 till och med år 1939 stigit med omkring 20 procent, motsvarande höjning borde ske av det belopp, som låge till grund för invalid- eller änkepensionens beräkande.

Riksförsäkringsanstalten finner, med hänsyn till den stegring i avlöningsförmånerna för sjöfolket, som ägt rum sedan år 1937, höjning av maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten vara befogad. Anstalten anser dock gränsen böra sättas till 6,000 kronor.

En ledamot av riksförsäkringsanstalten, byrådirektören Sidvall, var skiljaktig och ansåg höjning till 6,240 kronor fullt skälig. Skulle en avrundning av nämnda belopp anses önskvärd, borde densamma icke ske nedåt utan till 6,300 kronor. Detta belopp vore, i likhet med de förut nämnda beloppen 6,000 kronor och 6,240 kronor, i hela kronor delbart med $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{6}$, vilket måhända kunde anses eftersträfvansvärt, då det gällde uträknandet av livräntor till skadade och deras efterlevande.

Försäkringsrådet biträder riksförsäkringsanstaltens uppfattning.

Statskontoret tillstyrker en förhöjning av maximigränsen men ifrågasätter, om icke maximibeloppet borde begränsas till 6,000 kronor.

Socialvårdskommittén ansluter sig närmast till den ståndpunkt, som intagits av riksförsäkringsanstaltens majoritet, men har ingen erinran att framställa mot att något av övriga angivna belopp — 6,240 eller 6,300 kronor — väljes, därest så, t. ex. av tekniska skäl, skulle befinnas lämpligare.

I frågan, huruvida maximigränsen överhuvud bör höjas och i så fall med vilket belopp, anser sig *de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening* icke böra avgiva yttrande. Föreningen anför emellertid:

Den av 1941 års riksdag beslutade höjningen av maximiarbetsförtjänsten enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag från 3,000 till 3,900 kronor kan icke utan vidare läggas till grund för en höjning av maximiarbetsförtjänsten enligt 1937 års krigsförsäkringslag. Vid ändringen av 1916 års lag hade bestämmelsen om arbetsförtjänsten varit gällande i 15 år, medan nu gällande maximiarbetsförtjänst enligt 1937 års lag varit gällande allenast 5 år. Även om den försämring av penningvärdet, som inträtt, huvudsakligen inträffat under dessa senare år, torde en kompensation av 30 procent icke kunna anses motiverad.

Sveriges redareförening avstyrker fartygsbefälsföreningens framställning samt anför:

En förhöjning av ersättningsbeloppen i den allmänna olycksfallsförsäkringslagen kan i och för sig icke motivera motsvarande ändring av krigsolycksfallsförsäkringslagen. Ersättningsbeloppen i denna senare äro av annan storleksordning än motsvarande belopp i 1916 års lag och efter den ändring, som år 1939 vidtogs av 1937 års lag, föreligger än mindre skäl till ytterligare förhöjning av desamma. Visserligen påverkades de ersättningar, varom här är fråga och som utgingo till befälet jämlikt krigsolycksfallsförsäkringslagen, blott i ringa omfattning av sistnämnda höjning, men då dessa ersättningar redan från början utgingo med belopp, som även med hänsyn till de hittills ökade levnadsomkostnaderna måste anses skäliga, synes någon förhöjning därav nu icke böra ske.

Utan att vilja här ingå på ett bemötande av befälsföreningens åsikter om relationen mellan fartygsbefälets löner och sjöfartens betalningsmöjligheter, vill redareföreningen framhålla, att det förhållandet att lönerna undergå förändring uppåt ej heller i och för sig torde kunna tagas till intäkt för en förhöjning av sjukpenningar och livräntor enligt ifrågavarande författningar. En följd därav skulle bliva, att, då lönerna på grund av konjunkturerna eller andra på löneläget inverkan förhållanden ånyo reducerades — vilket man alltid måste räkna med inom en så känslig näring som sjöfartsnäringen — motsvarande nedsättning måste ske i avseende å berörda förmåner. En allmän osäkerhet på området skulle därigenom komma till stånd.

Såvitt föreningen förstår, är föredragande departementschefens uttalande i 1941 års proposition att fatta så, att ersättningsbeloppen enligt krigsförsäkringslagen finge anses tillfredsställande och att någon ändring av desamma i vart fall icke då vore påkallad. Situationen har sedan dess ej utvecklats sig på ett sådant sätt, att skäl nu finnas för frångående av den inställning, som då intogs. Därtill kommer, att en ökning av ersättningsbeloppen på sätt befälsföreningen påyrkar skulle stå i strid mot de av Kungl. Maj:t vidtagna åtgärderna till förhindrande av inflation, ett förhållande, som giver föreningen ytterligare anledning att avstyrka fartygsbefälsföreningens hemställan.

**Departements-
chefen.**

Genom den år 1941 vidtagna ändringen av 1916 års olycksfallsförsäkringslag har från och med den 1 januari 1942 höjning vidtagits från 3,000 till 3,900 kronor av maximigränsen för den arbetsinkomst, som skall ligga till grund för beräkningen av skadeersättningar enligt lagen. Ändringen var föranledd av den stegring av löneinkomsterna, som ägt rum sedan år 1926, då 3,000-kronorsgränsen bestämdes. Då det gällde att fastställa maximigränsens läge ansågs emellertid viss återhållsamhet böra iakttagas, bland annat med hänsyn till den ökade belastning för näringslivet, som en höjning medförde. Hänsyn togs även därtill, att de livräntor, som komme att fastställas med tillämpning av den nya maximigränsen, oförändrade komme att utgå för framtiden även om prisnivån skulle sjunka.

Maximigränsen för arbetsinkomst i krigsförsäkringslagen har alltsedan lagens tillkomst år 1937 varit 4,800 kronor. Ändring därav vidtogs sålunda icke i samband med den nyss omnämnda ändringen av 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

I den nu föreliggande framställningen från Sveriges fartygsbefälsförening har påvisats, att en avsevärd stegring i avlöningsförmånerna för sjöfolket, närmast befälet, ägt rum sedan år 1937. Vad som då kunde betraktas såsom ett tillfredsställande maximibelopp för årsinkomst vid bestämmandet av förmåner

enligt krigsförsäkringslagen vore numera otillräckligt. En höjning av maximibeloppet med 30 procent — vilket dock vore mindre än löneökningen — yrkades därför. I det stora flertalet yttranden har tillstyrkts, att maximigränsen flyttas uppåt. Endast Sveriges redareförening har ansett den nuvarande gränsen icke böra höjas. I de tillstyrkande yttrandena hava emellertid olika uppfattningar kommit till uttryck rörande var den nya gränsen skall dragas, därvid ifrågasatts gränsdragning vid 6,000, 6,240 eller 6,300 kronor.

Med hänsyn såväl till den risk, som sjömännen måste taga, då de under nuvarande förhållanden gå till sjöss, som till vikten av att sjöfarten i största möjliga utsträckning upprätthålles, synes mig den kompensation vid ett på grund av krigsåtgärd inträffat olycksfall, som försäkringsbeloppen äro avsedda att giva, böra sättas relativt högt. Med beaktande härav och under hänsynstagande särskilt till den avsevärda inkomststegring för sjömän, som ägt rum, finner jag för egen del övervägande skäl tala för att en höjning av maximibeloppet för beräkning av årsinkomsten nu vidtages i krigsförsäkringslagen. Mot en höjning av det nuvarande beloppet, 4,800 kronor, med 30 procent — i överensstämmelse med 1941 års ändring i allmänna olycksfallsförsäkringslagen — synas mig vägande invändningar icke kunna framställas. Gränsen skulle således sättas vid 6,240 kronor. Ur praktisk synpunkt torde hinder häremot icke möta; beloppet är jämnt delbart med 3, 4 och 6.

Förslaget föranleder ändringar i 2 och 3 §§ krigsförsäkringslagen. Då anledning saknas att rubba de grunder, enligt vilka den i sistnämnda paragraf intagna tabellen är uppbyggd, kommer densamma att utökas med fem nya inkomst- och sjukpenninggrupper; högsta sjukpenning blir 11 kronor 50 öre.

De nya bestämmelserna torde böra tillämpas från och med den 1 maj 1943 men synas, i överensstämmelse med tidigare praxis i liknande fall, icke böra gälla i fråga om olycksfall, som inträffat dessförinnan. Uttryckligt stadgande härom har upptagits såsom övergångsbestämmelse.

II. Bestämmelser om dyrtidstillägg.

Sveriges fartygsbefälsförening har i sin skrivelse anfört, att det väckt en icke ringa förvåning bland sjöfolket, att detsamma icke skulle komma i åtnjutande av samma förmåner, vilka komme de personer till del, som åtnjöte ersättning enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag. Då de, som enligt 1916 års lag med därtill hörande författningar ägde uppbära livränta »eller sjukpenning», erhållit viss dyrtidskompensation och sådan kompensation tidigare medgivits beträffande innehavare av folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, vore det förvisso på sin plats, att de ersättningar, som nu utginge till sjömän eller deras anhöriga enligt 1937 års krigsförsäkringslag, finge på samma sätt bliva föremål för reglering.

Kommerskollegium, *sjöfolksförbundet*, *maskinbefälsförbundet* och *stewartsföreningen* tillstyrka fartygsbefälsföreningens förslag.

Sveriges radiotelegrafistförening anser, att, om rättvisa skulle vederfaras de sjöfarande, invalidpensioner och pensioner till efterlevande enligt krigsförsäkringslagen borde höjas med 30 procent.

Riksförsäkringsanstalten erinrar om att de dyrtidstillägg, som, när olycksfallet inträffat före 1941 års ingång, enligt förordningen den 19 december 1941 (nr 942) utgaves till livräntetagare, vilkas invaliditet uppginge till minst 30 procent, torde hava tillkommit väsentligen på grund av de avsevärda ekonomiska svårigheter, som den nuvarande dyrtiden orsakat för dylika livräntetagare. Då livräntorna enligt krigsförsäkringslagen (med fartygsbefälsföreningens framställning om dyrtidstillägg av statsmedel jämväl beträffande krigsförsäkringslagen syntes närmast avses livräntor) i regel hade fastställts enligt förmånligare grunder än nyssnämnda livräntor och då därtill komme, att vid invaliditet och dödsfall ett kapitalbelopp utgaves enligt krigsförsäkringslagen, syntes samma skäl ej kunna åberopas för dyrtidstillägg å livräntorna enligt sistnämnda lag. Därest emellertid någon tilläggsförmån ansåges böra utgå av den anledning, att livräntorna enligt krigsförsäkringslagen tidigare i en del fall fastställts att utgå på grund av lägre arbetsförtjänst än senare varit fallet, skulle man kunna tänka sig att dyrtidstillägg — i avseende å livräntor, som tillerkänts på grund av olycksfall före 1941 års utgång — skulle utgå å den del av livränta, som fölle inom olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser.

Försäkringsrådet biträder riksförsäkringsanstaltens uppfattning.

Förslaget rörande dyrtidstillägg avstyrkes av statskontoret, Sveriges redareförening och socialvårdskommittén.

Statskontoret erinrar om att spørsmålet om dyrtidskompensation å de förmåner, som grundade sig på krigsförsäkringslagen, varit föremål för övervägande år 1941 men att man då stannat för att särskilda bestämmelser om dyrtidstillägg å sagda förmåner icke borde meddelas. Vid dylikt förhållande borde förevarande framställning icke föranleda till någon åtgärd.

Socialvårdskommittén åberopar samma principiella skäl som riksförsäkringsanstalten och statskontoret samt tillägger, att det statsfinansiella läget måste mana till stark restriktivitet vid beviljandet av dyrtidskompensation. Förslaget om dyrtidstillägg avstyrkes därför.

Till upplysning angående sammanlagda årliga beloppen av invalidlivräntor (efter lägst 30 procents invaliditet) och efterlevandelivräntor, som beviljats enligt krigsförsäkringslagen av riksförsäkringsanstalten eller ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, kunna följande uppgifter lämnas:

Olycksfall före den 17 december 1939.¹

Invalidlivräntor	kronor	8,323: 34
Efterlevandelivräntor	»	29,578: 38
	Summa kronor	37,901: 72

Olycksfall den 17 december 1939—den 31 december 1940.

Invalidlivräntor	kronor	13,760: —
Efterlevandelivräntor	»	294,830: 28
	Summa kronor	308,590: 28

¹ Denna dag trädde lagändringarna av den 15 december 1939 i kraft.

Olycksfall under år 1941.

Invalidlivräntor	kronor	2,560: —
Efterlevandelivräntor	»	156,994: 08
	Summa kronor	159,554: 08

Olycksfall under år 1942.

Invalidlivräntor	kronor	960: —
Efterlevandelivräntor	»	145,966: 68
	Summa kronor	146,926: 68

De dyrtidstillägg, som enligt förordningen den 19 december 1941, nr 942, utgå å livräntor enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag och åtskilliga därmed sammanhörande författningar, hava tillkommit för att bereda viss kompensation för numera inträdd levnadskostnadsökning åt livräntetagare, som fått sin livränta bestämd i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941. För tiden därefter antogos livräntorna hava beräknats med viss hänsyn till den efter krigsutbrottet höjda lönenivån. Dyrtidstillägget fastställdes till 15 procent av livräntans belopp. En särställning gavs emellertid i berörda sammanhang åt livräntor och sjukpenningar till värnpliktiga. Då dessa bestämdes på grundval av vissa fastställda inkomstbelopp — 1,764 eller 2,160 kronor — därvid hänsyn icke toges till de inkomster, som de värnpliktiga faktiskt åtnjutit i sitt civila arbete, ansågs dyrtidstillägg böra utgå även å sjukpenning och livränta, som utgaves i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats efter ingången av år 1941. Dyrtidstillägget å dessa förmåner fastställdes till 30 procent.

Sveriges fartygsbefälsförening har nu hemställt, att »ersättningar och livräntor», som utgå enligt 1937 års krigsförsäkringslag, skola undergå dyrtidsreglering på sätt som skett beträffande »ersättningar och livräntor» enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

Till undanröjande av missförstånd synes till en början böra anmärkas, att dyrtidstillägg beträffande olycksfallsförsäkringslagen utgå endast å livräntor. Någon anledning att ifrågasätta dyrtidstillägg å andra ersättningar enligt krigsförsäkringslagen, t. ex. sjukpenningar och engångsbelopp, torde icke föreligga.

Vad livräntorna enligt krigsförsäkringslagen beträffar hava dessa bestämts med hänsyn till en årsinkomst, vilken alltsedan den 17 december 1939 beräknats uppgå till *minst* 3,600 kronor och dessförinnan till *minst* 2,900 kronor. Minimigränsen beträffande årsinkomst har i fråga om olycksfallsförsäkringslagen däremot varit 450 kronor och *maximigränsen* intill den 1 januari 1942 3,000 kronor. Vidare hava utöver livräntor enligt krigsförsäkringslagen utgått engångsbelopp av relativt betydande storleksordning.

Fartygsbefälsföreningens förslag rörande dyrtidstillägg har i de i ärendet avgivna yttrandena avstyrkts av, bland andra, riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet, statskontoret och socialvårdskommittén. I 1941 års proposition uttalade jag angående dyrtidstillägg å livräntor, att anledning icke syntes föreligga att utgiva dyrtidstillägg såvitt anginge livräntor enligt krigsförsäkrings-

Departement-
chefen.

lagen. Tillräckliga skäl att nu intaga en annan ståndpunkt synas mig icke förefinnas.

I anslutning till vad i det föregående anförts rörande ändringar av 2 och 3 §§ krigsförsäkringslagen har inom socialdepartementet upprättats förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över nämnda lagförslag måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Jan-Erik Stenius.

---

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den
5 mars 1943.*

Närvarande:

justitieråden ALSÉN,
LIND,
regeringsrådet EKLUND,
justitierådet ERICSSON.

Enligt lagrådet den 27 februari 1943 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 26 februari 1943, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet hovrättsrådet Sven Björholm.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
G. Lindencrona.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 5 mars 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORESS,
MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDEB,
GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och handelsdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, lagrådets den 5 mars 1943 avgivna utlåtande över det den 26 februari 1943 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer* samt hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.